

CZ | PL Cíl 3 / Cel 3
2007-2013

EVROPSKÁ UNIE / UNIA EUROPEJSKA
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ / EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO
PŘEKRAČUJEME HRANICE / PRZEKRACZAMY GRANICE

Biuletyn Euroregionu Silesia

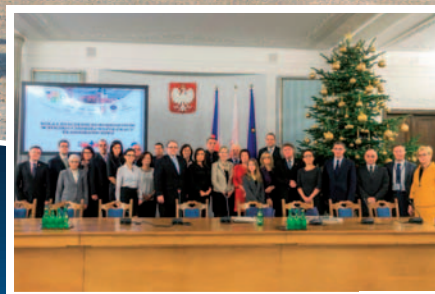
Czerwiec 2015 • Numer 12

Kultura w Euroregionie Silesia

**ODRA - symbol
Euroregionu Silesia**

**EUROREGIONY
w Sejmie RP**

Szanowni Czytelnicy,

we wrześniu ubiegłego roku, gdy ukazał się ostatni numer naszego biuletynu, obiecaliśmy, że będziemy kontynuowali jego wydawanie także w bieżącym roku. Na razie nie wracamy do publikowania regularnego kwartalnika, w zamian chcemy zaoferować przynajmniej ten numer specjalny o podwójnej objętości, pełen aktualnych informacji, ciekawostek i mamy nadzieję – też nieco zabawnej lektury. Interesuje Was nowy czesko-polski program współpracy transgranicznej na okres 2014–2020, chcecie wiedzieć, jakie ciekawe wydarzenia kulturalne odbędą się tego lata w naszym euroregionie, czekacie na kolejne nasze felietony? A czy mieliście już kiedyś okazję sprawdzenia swojej wiedzy w specjalnym euroregionalnym quizie? Czy wiecie, co oferuje rzeka Odra, która jest wspólnym symbolem Euroregionu Silesia? To wszystko i wiele innych informacji można znaleźć w niniejszym numerze naszego biuletynu. Życzymy miłej lektury.

redakcja Biuletynu Euroregionu Silesia

Co nas czeka...

- Dnia 30 czerwca 2015 roku Euroregion Silesia podpisze uroczyste porozumienie o współpracy w ramach polsko-czesko-słowackiego EuroInstytutu. Porozumienie zostanie zawarte z polską stroną Euroregionu Śląsk Cieszyński (Stowarzyszeniem Rozwoju i Współpracy Regionalnej „Olza” z siedzibą w Cieszynie), Instytutem EuroSchola z czeskiego Trzyńca, Centrum Pedagogicznym dla Polskiego Szkolnictwa Narodowościowego w Czeskim Cieszynie, Uniwersytetem Śląskim w Katowicach i innymi partnerami współpracującymi w ramach inicjatywy powołania międzynarodowego centrum edukacji transgranicznej na wzór francusko-niemieckiego EuroInstytutu w Kehl. Uroczyste podpisanie porozumienia nastąpi w Katowicach na konferencji podsumowującej projekt pn. „EURO-IN – Budowanie i testowanie partnerstwa ukierunkowanego na problematykę transgraniczną w ramach prac nad tworzeniem międzynarodowego ośrodka – EuroInstytutu”.
- We wrześniu 2015 roku po siedmiu i pół roku zostanie zamknięty Fundusz Mikroprojektów w Euroregionie Silesia w ramach Programu Operacyjnego Współpracy Transgranicznej RCz-RP 2007–2013. Zwieńczeniem funkcjonowania funduszu będzie wspólne spotkanie, na którym zostanie podsumowany cały okres jego działania od kwietnia 2008 roku, a zarazem zostanie przedstawiony nowy Fundusz Mikroprojektów na okres 2014–2020. Dostępny będzie także film i dwie publikacje, które zainteresowani otrzymają bezpłatnie w obu sekretariatach euroregionu.
- W drugiej połowie 2015 roku rozpocznie się nowy program czesko-polskiej współpracy transgranicznej na okres 2014–2020 pod nazwą INTERREG V-A Republika Czeska – Polska. Również Euroregion Silesia przygotowuje się do jego rozpoczęcia i w związku z tym dla wnioskodawców o dofinansowanie z Funduszu Mikroprojektów zorganizuje wiele seminariów po obu stronach granicy. Informacje o organizowanych seminariach zostaną umieszczone na stronach internetowych www.euroregion-silesia.cz oraz www.euroregion-silesia.pl.

Wiadomości z Euroregionu Silesia

Kiedy powie się Euroregion Silesia ...

... czyli Kim jesteśmy, Co robimy, Gdzie zmierzamy. Tak w Euroregionie Silesia nazwano ostatni projekt, który ma pomóc w lepszym poznaniu euroregionu jako ważnej struktury transgranicznej, w dokładnym zrozumieniu jego działalności, która dla wielu wciąż jest dużą niewiadomą, oraz ukierunkowaniu dalszego rozwoju euroregionu w najbliższej przyszłości. Wszystkie najważniejsze informacje o Euroregionie Silesia i jego działalności w 2014 roku zawiera roczne sprawozdanie wydane w ramach projektu, mające służyć jako wzór dla sprawozdań publikowanych w kolejnych latach. W ramach projektu rozpoczęła swoją działalność także wspólna grupa robocza ds. wdrażania Strategii Rozwoju Euroregionu Silesia na lata 2014–2020. Przygotowała ona materiały do pierwszego planu działań do 2017 roku, uzgodnione na wspólnym spotkaniu członków Euroregionu Silesia w dniach 21–22 maja w Krawarzu. Na zakończenie projektu został wydany ten specjalny numer biuletynu, który trzymają Państwo w rękach.

Ostatnie posiedzenie Euroregionalnego Komitetu Sterującego

Ostatnie posiedzenie Euroregionalnego Komitetu Sterującego Euroregionu Silesia w ramach Programu Operacyjnego Współpracy Transgranicznej RCz-RP 2007–2013 odbyło się 26 lutego 2015 roku. Podczas posiedzenia z wy gospodarowanych oszczędności Funduszu Mikroprojektów w Euroregionie Silesia zatwierdzono do dofinansowania ostatnie 26 projektów polskich i czeskich wnioskodawców, w tym 5 rezerwowych. Od kwietnia 2008 roku do lutego 2015 roku zatwierdzono w ramach Funduszu Mikroprojektów w Euroregionie Silesia łącznie 505 projektów, co stanowi całkiem pokaźną liczbę. W programie ostatniego posiedzenia komitetu znalazło się również podsumowanie jego siedmioletniej działalności oraz ocena przygotowań do nowego okresu finansowania. Kolejne szczegółowe informacje nt. Funduszu Mikroprojektów znajdują Państwo na łamach niniejszego biuletynu oraz na stronach internetowych www.euroregion-silesia.cz oraz www.euroregion-silesia.pl.

Zmiany we władzach Euroregionu Silesia

Na początku 2015 roku zatwierdzono zmiany we władzach po obu stronach Euroregionu Silesia. Po stronie czeskiej stanowisko prezesa objął nowy Prezydent Miasta Opawy Martin Víteček, a stanowisko wiceprezesa Tomáš Výtisk, Burmistrz Ostrawy-Krásné Pole. Po stronie polskiej prezesem pozostał Prezydent Raciborza Mirosław Lenk, a nowym wiceprezesem został Grzegorz Gryt, Wójt Gminy Lyski. Zarządy obu części euroregionu powiększyły się o jednego członka, po stronie polskiej od stycznia działa czterosobowy Zarząd, a po stronie czeskiej dziesięciosobowy Zarząd. Zmiany nastąpiły także w najwyższym wspólnym organie Euroregionu Silesia – Prezydium, na którego czele w tym roku stoi Martin Víteček. Stanowisko wiceprzewodniczącego objął w tym roku Grzegorz Utracki, Wójt Gminy Krzyżanowice.

Biuletyn Euroregionu Silesia - Kwartalnik Euroregionu Silesia

Wydawca: Euroregion Silesia – CZ, Horní náměstí 69, 746 01 Opava, Česká republika

Redakcja: Jana Novotná Galuszková, Leonard Fulneczek, Karolina Maksymowicz, Daria Kardaczyńska

Adres redakcji: Horní náměstí 69, 746 01 Opava, Česká republika, tel.: +420 553756220,

e-mail: euroregion.silesia@opava-city.cz, www.euroregion-silesia.cz

Tłumaczenie: Karina Kurková

Zdjęcia: archiwum Euroregionu Silesia, członków i beneficjentów mikroprojektów, Milan Mainuš, Paweł Okulowski, zdjęcie na stronie tytułowej: Czerwony Pałac w Grodźcu nad Morawicą (Hradec nad Moravicí) z fontanną Dąbrówka (Milan Mainuš), Graniczne Meandry Odry (Piotr Nieznański)

Opracowanie graficzne: Pavel Bárta

Druk: Tiskárna Grafico s.r.o., Opava

Nakład: 800 egz. w wersji czeskiej, 600 egz. w wersji polskiej

Numer ewidencyjny MK ČR E 21341, ISSN 2084-0020

Egzemplarz bezpłatny

Z działalności polsko-czeskich euroregionów

Polsko-czeskie euroregiony w Sejmie

Prezentacja euroregionów polsko-czeskiego pogranicza i ich działalności, która odbyła się w Sejmie 16 grudnia 2014 roku, była stosownym zakończeniem trzyletniego projektu pn. EUREGIO PL-CZ.

W grudniu 2014 roku zakończono realizację trzyletniego projektu wspólnego wszystkich sześciu polsko-czeskich euroregionów pod tytułem „EUREGIO PL-CZ”. Kierowała nim polska część Euroregionu Silesia pełniąca jednocześnie funkcję partnera wio-

dącego. Zwieńczeniem tego projektu była konferencja pod tytułem „Polsko-czeska współpraca transgraniczna na przykładzie współdziałania Euroregionów i projektu EUREGIO PL-CZ”, poświęcona rezultatom wieloletniej działalności euroregionów na polsko-czeskiej granicy. W odróżnieniu od trzech poprzednich konferencji organizowanych w ramach projektu powyższa odbyła się nie na polsko-czeskim pograniczu, lecz w Sejmie Rzeczypospolitej Polskiej w Warszawie.

Publikacja „Euroregiony polsko-czeskiego pogranicza”

Na zakończenie projektu pn. „EUREGIO PL-CZ” wydano dwujęzyczną publikację poświęconą euroregionom polsko-czeskiego pogranicza. Opracowanie przybliży czytelnikom zagadnienia związane ze współpracą transgraniczną, z euroregionami i właściwymi programami Unii Europejskiej, zawiera także wiele ciekawych informacji na temat wszystkich sześciu euroregionów. Publikację można otrzymać w sekretariatach poszczególnych euroregionów, jest również do pobrania na stronie www.euroregions.org.

„Zgubić” to dziwne słowo, czyli: a nie mówiłem

Felieton

Z pewnością każdy z nas znalazł się kiedyś w sytuacji, gdy ktoś nam doradza, a my nie chcemy słuchać jego rad i działamy po swojemu. A gdy jego słowa się ziszczą i przyznamy się do tego, usłyszymy znienawidzone: *a nie mówiłem*. A więc czasami wolimy prawdę przemilczeć lub nawet temu swojemu doradcy (koledze, żonie, teściowej) nakłamać, byle tylko uniknąć mentorowania, które w tym momencie jest już całkowicie zbędne i jest tylko przejawem triumfu naszego doradcy. Nie wszystkie tego typu sytuacje muszą jednak kończyć się uczuciem złości po jednej stronie i uczuciem zwycięstwa po stronie drugiej. Przeciwnie, mogą skończyć się rozbawieniem i śmiechem obu stron. Jak choćby wtedy w przedświątecznej Warszawie, gdy w ramach wspólnego projektu udaliśmy się z partnerami z innych euroregionów, aby pokazać czołowym politykom to wszystko, co robimy na naszym polsko-czeskim pograniczu, aby wzmacniać i rozwijać współpracę transgraniczną. Po zakończeniu tej prezentacji postanowiliśmy, że w ramach kontynuowania zacieśniania wzajemnych stosunków udamy się do jednego z warszawskich pubów. W tym momencie kolega Mirek zaproponował, aby wszyscy zostawili swoje telefony komórkowe „w domu” (czyli w hotelu), aby nic nie zakłócało rozwijania wzajemnych relacji. Co? Dwie, trzy godziny bez komórki? Nigdy w życiu! Kolega Mirek był więc jedynym, który kierował się swoją zgłoszoną w dobrych intencjach radą i dzięki temu w pełni delektował się spotkaniem w *Bazyliżku na Starówce*. Jego wielokrotnie wypowiedane: *a nie mówiłem* reszta grupy wołała ignorować, bo coraz bardziej rozdrażnieni załatwialiśmy przez telefon sprawy służbowe, a swoich

najbliższych przekonywaliśmy, że obrady są bardzo długie, trudne, a ten hałas w tle to tylko burzliwe reakcje polityków na nasze sukcesy. A potem podczas wieczornego powrotu z *Bazyliżka* stało się: nasza młoda koleżanka Olga stwierdziła, że nie ma swojej komórki (której wbrew radzie Mirka oczywiście nie zostawiła w hotelu)! Wprawdzie nie chodziło o jakiś drogi model, ale był to już drugi telefon, który zgubiła w trakcie jednego projektu! No i co teraz robić? Wpadłam na pomysł: zadzwonię pod jej numer i jeżeli ktoś, kto znalazł jej telefon, odezwie się, to wyjaśnię mu całą sytuację i poproszę o zwrot komórki. Po kilku sygnałach usłyszałam po drugiej stronie męski głos. Wzięłam oddech... i w tym momencie za nic w świecie nie mogłam sobie przypomnieć, jak po polsku powiedzieć „ztratit telefon”! Jak po polsku powiedzieć „hledat” (to znane „szukać”, które nam, Czechom, brzmi tak wulgarnie), wie każdy, ale „ztratit”? No przecież „zgubić”, w jednej chwili przypomniła mi się czytanka z podręcznika języka polskiego pod nazwą „Maryla zgubiła parasolkę”. Udało mi się w końcu wyjaśnić wszystko męskiemu głosowi po drugiej stronie, telefon wrócił do swojej właścicielki, a na słowa Mirka: *a nie mówiłem* wszyscy reagowaliśmy gromkim śmiechem. A jaki z tego morał dla mnie? Gdy ktoś nam dobrze radzi, lepiej go posłuchać, i w każdym projekcie liczyć się z jakąś stratą. A „zgubić” to rzeczywiście dziwne słowo!

Autorka felietonu Jana Novotná Galuszková jest od piętnastu lat sekretarzem czeskiej części Euroregionu Silesia. Jako przewodnicząca Macierzy Śląskiej działa także na rzecz wszechstronnego rozwoju Śląska.

Przedstawiamy sekretariaty

Euroregionu Silesia

Dyrektorem polskiego sekretariatu jest Daria Kardaczyńska (siedząca po lewej), a na czele czeskiego sekretariatu stoi Jana Novotná Galuszková (siedząca po prawej). Pozostałymi pracownikami sekretariatów są (pierwszy rząd z lewej): Barbara Dobrzyńska – Puhacz (PL), Gabriela Lewak (PL), Elżbieta Łachmańska (PL), Karolina Maksymowicz (PL), Sabina Łukaszczykiewicz (PL). W drugim rzędzie od prawej stoją: Petra Hamelová (CZ), Iwona Paprotny (PL), Olga Sobotková (CZ), Roman Tománek (CZ), Agnieszka Zymelka (PL) i Agnieszka Domagała (PL).

Funkcję organów wykonawczych stowarzyszeń współtworzących Euroregion Silesia pełnią dwa sekretariaty: polski w Raciborzu i czeski w Opawie. Na początku kontakty między nimi były sporadyczne, sekretariaty bardziej skupiały się na sprawnym funkcjonowaniu narodowych części euroregionu. Z czasem jednak kontakty te przekształciły się niemal w codzienną współpracę i dziś oba sekretariaty stanowią jej solidne zaplecze, dobrze wyposażone kadrowo i technicznie. Na czele czteroosobowego czeskiego sekretariatu stoi już od piętnastu lat sekretarz Jana Novotná Galuszková. Sekretariat polski jest większy i tworzy go dziewięcioosobowy zespół na czele z dyrektorem Darią Kardaczyńską.

Obecna ścisła współpraca obu sekretariatów była naturalnym zwieńczeniem zadań, które euroregion stopniowo na

siebie przyjmował. Po dziesięciu latach działalności, w marcu 2008 roku, obie strony euroregionu tudzież oba sekretariaty zostały na wiele kolejnych lat połączone porozumieniem o współpracy w ramach realizacji tzw. Funduszu Mikroprojektów w Euroregionie Silesia. Porozumienie to zobowiązało obie strony do zarządzania wspólnym funduszem, będącym elementem dobiegającego teraz do końca Programu Operacyjnego Współpracy Transgranicznej Republika Czeska – Rzeczpospolita Polska 2007–2013, jak też nowego programu INTERREG V-A Republika Czeska – Polska na okres 2014–2020. Do podstawowych zadań obu sekretariatów związanych z zarządzaniem Funduszem Mikroprojektów należy:

- udzielanie i upublicznianie informacji nt. Funduszu Mikroprojektów w postaci seminariów, indywidualnych konsultacji, na stronach internetowych, w prasie, w wydawanych materiałach promocyjnych itp.
- udzielanie aplikującym o dofinansowanie wnioskodawcom pomocy metodycznej w przygotowaniu wniosków projektowych
- przyjmowanie i rejestrowanie wniosków o dofinansowanie, kontrola ich wymogów formalnych i kwalifikowalności
- zapewnienie przeprowadzenia oceny jakości finansowej i merytorycznej oraz aspektów transgranicznych projektów przez niezależnych ekspertów regionalnych
- przygotowywanie materiałów na posiedzenia Euroregionalnego Komitetu Sterującego (EKS), organizacja posiedzeń EKS, sporządzanie dokumentów z posiedzeń EKS
- zawieranie umów o dofinansowaniu projektu z wnioskodawcami, których projekty zostały zatwierdzone (tzw. odbiorcami końcowymi)
- bieżąca kontrola projektów w trakcie realizacji
- rozpatrywanie wniosków o zmiany w projektach w trakcie realizacji
- kontrola i zatwierdzanie raportów końcowych i końcowych rozliczeń zakończonych projektów
- refundacja dofinansowania
- kontrola trwałości projektów.

Oceniamy Fundusz Mikroprojektów w Euroregionie Silesia w okresie 2007–2013

CZ PL CIL 3 / Cel 3
2007. 2013

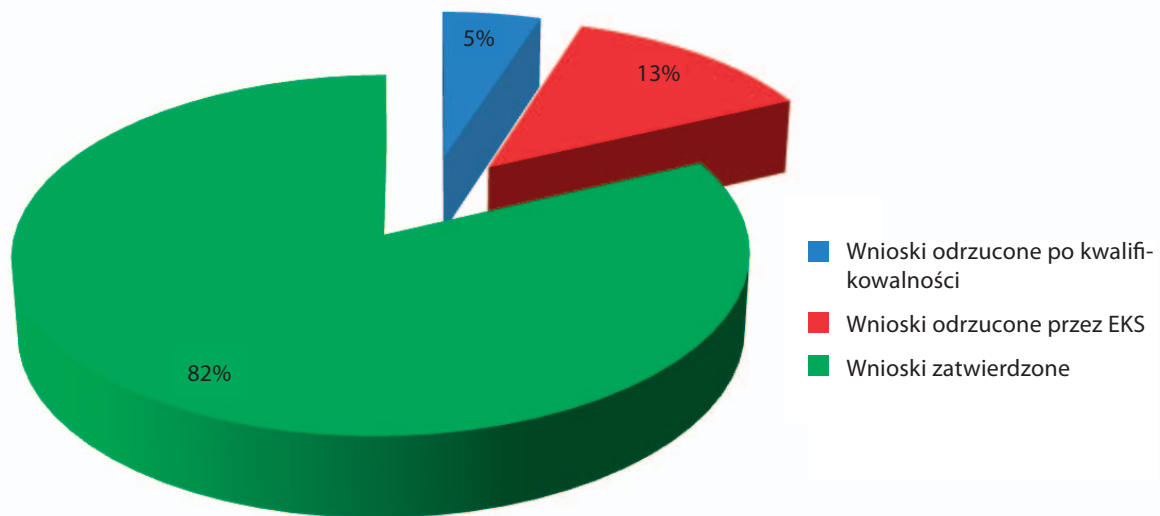
EVROPSKÁ UNIE / UNIA EUROPEJSKA
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ / EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO
PŘEKRÁČJEME HRANICE / PRZEKRACZAMY GRANICE

We wrześniu 2015 roku zostanie zakończony Fundusz Mikroprojektów, który funkcjonował przez 7,5 roku i był elementem Programu Operacyjnego Współpracy Transgranicznej Republika Czeska – Rzeczpospolita Polska 2007–2013. Do końca czerwca br. zostaną zakończone ostatnie mikroprojekty, a następnie Euroregion musi dokonać końcowego podsumowania i rozliczenia niemal 7 milionów euro, które stanowiły jego alokację z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego przeznaczoną na realizację mikroprojektów oraz na obsługę Funduszu. Choć w tym momencie trudno jeszcze oszacować procentowe wykorzystanie przyznanej alokacji, to teraz można już przedstawić kilka danych statystycznych związanych z Funduszem, a osobom zainteresowanym polsko-czeską współpracą transgraniczną zaprezentować zamierzenia na nowy okres.

Fundusz uruchomiono w kwietniu 2008 roku, gdy ogłoszono ciągły nabór wniosków o dofinansowanie w maksymalnej wysokości 30 tysięcy euro na projekt. W ramach 15 naborów wniosków do stycznia 2015 roku, gdy ciągły nabór ostatecznie zakończono, złożono ponad 600 wniosków polskich i czeskich wnioskodawców. Ze złożonych projektów zatwierdzono 505 wniosków na łączną wartość dofinansowania 7,5 miliona euro, co

Fundusz Mikroprojektów w Euroregionie Silesia przeznaczony był dla wnioskodawców z powiatów: raciborskiego, wodzisławskiego, głubczyckiego i rybnickiego, powiatów grodzkich Rybnik i Żory po stronie polskiej oraz powiatów: Opava, Ostrava i Nový Jičín po stronie czeskiej.

Powodzenie wnioskodawców w ramach Funduszu mikroprojektów 2007–2013 w Euroregionie Silesia

stanowi o 27% więcej aniżeli wynosiła alokacja na mikroprojekty. Zatwierdzenie większej kwoty dofinansowania było możliwe dzięki wygospodarowanym oszczędnościom w rozliczanych projektach, wśród których nie zawsze wykorzystano pełną kwotę przyznanego dofinansowania, gdyż albo niektórzy wnioskodawcy zrezygnowali z zatwierzonego dofinansowania, albo wartość wydatków kwalifikowalnych została obniżona podczas kontroli końcowego rozliczenia projektów.

Podsumowanie pozytywnych i negatywnych elementów Funduszu Mikroprojektów

Brak płatności zaliczkowych lub przynajmniej bieżących jest ogólnie największym mankamentem Funduszu Mikroprojektów zgłaszanym przez wnioskodawców. Do tego dochodzi długi czas oczekiwania na refundację dofinansowania po zakończeniu projektu, co jest, niestety, efektem stosunkowo skomplikowanego procesu administrowania płatności. W związku z tym dla wielu podmiotów zainteresowanych współpracą transgraniczną Fundusz Mikroprojektów jest nieosiągalnym źródłem finansowania ich przedsięwzięć transgranicznych. Niektórych wnioskodawców odstrasza także ryzyko kursowe związane z zastosowaniem waluty euro zarówno we wniosku aplikacyjnym, jak i we wniosku o płatność. Niektóre podmioty (np. szkoły) porównując fundusz z innymi programami Unii Europejskiej negatywnie postrzegają także obowiązek wnioskodawcy dofinansowania z własnych środków części wydatków projektów. Na szczęście wszystkie te mankamenty można zbilan-

sować wieloma zaletami, takimi jak np. szeroko zakrojona pomoc metodyczna dla wnioskodawców podczas przygotowania, realizacji i ukończenia projektu, świadczona przez Euroregion Silesia będący Zarządzającym Funduszem Mikroprojektów, oraz stosunkowo duży udział zatwierdzonych wniosków wnioskodawców.

Końcowe działania Funduszu Mikroprojektów w Euroregionie Silesia

Do czasu zamknięcia Funduszu Mikroprojektów 2007–2013 przed Euroregionem Silesia pozostało jeszcze kilka końcowych działań, których celem jest podsumowanie ponad siedmioletniej realizacji Funduszu, ocena najlepszych projektów, a w szczególności zmobilizowanie podmiotów zainteresowanych przedsięwzięciami transgranicznymi do ich kontynuacji w ramach nowego Funduszu Mikroprojektów w okresie 2014–2020. Przygotowany będzie film podsumowujący oraz publikacje, które zostaną wydane po obu stronach Euroregionu Silesia. Publikacje te będą dostępne dla wszystkich zainteresowanych bezpłatnie w sekretariatach oraz na seminariach organizowanych od drugiej połowy 2015 roku. We wrześniu 2015 roku po polskiej stronie odbędzie się końcowe polsko-czeskie spotkanie podsumowujące „Gala Funduszu Mikroprojektów”.

Zbiorcza statystyka Funduszu Mikroprojektów 2007-2013 w Euroregionie Silesia

	strona czeska	strona polska	RAZEM
Alokacja z EFRR na mikroprojekty	2 603 550 EUR	3 343 900 EUR	5 947 450 EUR
Liczba posiedzeń EKS		15	
Liczba procedur obiegowych		5	
Liczba zaewidencjonowanych wniosków	250	372	622
Liczba odrzuconych wniosków	19	12	31
Liczba zatwierdzonych wniosków	199	306	505
Liczba niezatwierdzonych wniosków	30	52	82
Zatwierdzona wartość dofinansowania z EFRR na mikroprojekty	3 242 143,74 EUR	4 314 854,19 EUR	7 556 997,93 EUR
Zatwierdzony udział dofinansowania w łącznej alokacji na mikroprojekty	124,52 %	129,04 %	127,06 %

Program INTERREG V-A Republika Czeska – Polska

Nowy program czesko-polskiej współpracy transgranicznej na okres 2014-2020 powraca do wcześniej stosowanej nazwy INTERREG, która zgodnie z kolejnością okresu programowania jest obecnie oznaczona rzymską cyfrą V oraz literą A wskazującą określony kierunek w ramach europejskiej współpracy terytorialnej – współpracę transgraniczną. Polscy i czescy wnioskodawcy będą się musieli przyzwyczaić nie tylko do nowej nazwy programu, ale także do innych nowinek, które przyniesie program. Podobnie jak w innych programach, również w programach współpracy transgranicznej obowiązuje wymóg Unii Europejskiej powiązania polityki spójności z celami strategii gospodarczej Europa 2020, co w efekcie oznacza większą koncentrację tematyczną poszczególnych programów. Dla każdego programu można było wybrać najwyżej 4 z 11 celów tematycznych określonych w rozporządzeniu wspólnym dla poszczególnych funduszy, a w ramach celów tematycznych w każdym programie należało określić szczegółowe priorytety inwestycyjne, realizowane przez program.

Struktura programu INTERREG V-A Republika Czeska – Polska

Numer osi	Nazwa osi priorytetowej	Alokacja z ERDF (w EUR)	Alokacja z ERDF (w %)
1.	Wspólne zarządzanie ryzykiem	12 215 972	5,4 %
2.	Rozwój potencjału przyrodniczego i kulturowego na rzecz wspierania	135 733 026	60 %
3.	Edukacja i kwalifikacje	10 179 978	4,5 %
4.	Współpraca instytucji i społeczności	54 519 432	24,1 %
5.	Pomoc techniczna	13 573 302	6 %
	Razem	226 221 710	100 %

ERDF = Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego

Kolejną zmianą jest zaostrenie wymogów co do transgranicznych aspektów projektów. Wszyscy beneficjenci będą mieli obowiązek spełnienia co najmniej 3 z 4 kryteriów współpracy transgranicznej (wspólne przygotowanie, wspólna realizacja, wspólne finansowanie, wspólny personel), a Wspólny Sekretariat (dawniej Wspólny Sekretariat Techniczny) będzie w trakcie realizacji projektów sprawdzać zarówno spełnienie tych kryteriów, jak i rzeczywisty wpływ transgraniczny realizowanych projektów. Zmiany będą dotyczyć także systemu składania wniosków projektowych. Wszyscy wnioskodawcy będą zobowiązani do złożenia we Wspólnym Sekretariacie formularza propozycji projektowej, do której Wspólny Sekretariat wyda swoją opinię na podstawie z góry ustalonych kryteriów. Miłą innowacją jest natomiast wprowadzenie ryczałtów na wydatki ogólne i osobowe oraz większe możliwości składania projektów trójstronnych.

Nie zmieni się obszar wsparcia nowego programu, a więc nadal będzie to obszar województw: dolnośląskiego (podregiony: jeleniogórski i wałbrzyski, powiat strzeliński), opolskiego i śląskiego (podregiony: bielski i rybnicki, powiat pszczyński) po stronie polskiej oraz obszar przygranicznych czeskich krajów:

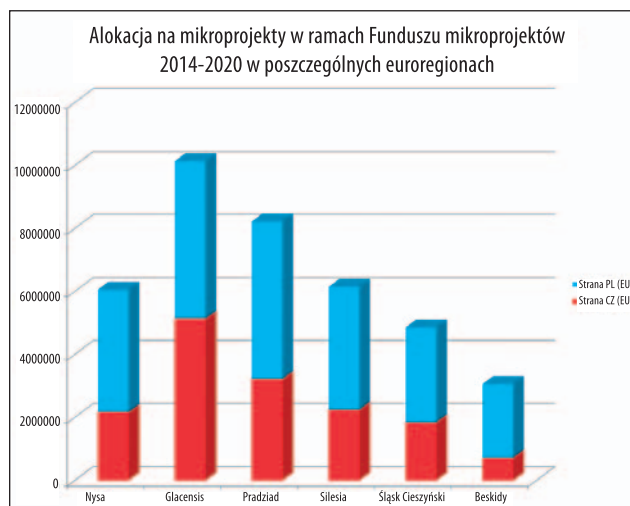
libereckiego, kralowohradeckiego, pardubickiego, ołomunieckiego i morawsko-śląskiego. Podobnie jak do tej pory, również w tym programie rolę Instytucji Zarządzającej będzie pełniło Ministerstwo Rozwoju Regionalnego RCz (Departament Europejskiej Współpracy Terytorialnej), a rolę Instytucji Krajowej (do tej pory funkcjonowała nazwa Koordynator Krajowy) Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju RP (Departament Współpracy Terytorialnej). Najwyższym organem programu będzie ponownie bilateralny Komitet Monitorujący, którego członkami będą m. in. przedstawiciele wszystkich euroregionów polsko-czeskiego pogranicza. Inauguracyjne posiedzenie Komitetu Monitorującego planowane jest w czerwcu 2015 roku.

Fundusz Mikroprojektów w okresie 2014–2020

Podobnie jak w poprzednich okresach, elementem programu będzie Fundusz Mikroprojektów, który wprowadzono już w przedakcesyjnych czesko-polskich programach PHARE CBC (w okresie 1999–2003 pod nazwą Wspólny Fundusz Małych Projektów) i pomyślnie realizowano w ramach Inicjatywy INTERREG IIIA 2004–2006 oraz w programie 2007-2013. Tak jak dotychczas, również w nowym okresie Fundusz Mikroprojektów będzie zarządzany przez euroregiony, które jako tzw. Zarządzający Funduszem Mikroprojektów będą wykonywać wszystkie zadania związane z realizacją tej części programu (szczegółowy wykaz zadań patrz artykuł pt. „Przedstawiamy sekretariaty Euroregionu Silesia“).

Alokacja Funduszu Mikroprojektów

Alokacja finansowa Funduszu Mikroprojektów ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) wynosi 20% budżetu programu, tj. 45,24 miliony euro, z tego na mikroprojekty przeznaczonych jest niemal 38,5 miliona euro. Podział ww. alokacji pomiędzy poszczególne euroregiony przedstawia poniższy diagram.

Łączna alokacja w wysokości 20% będzie podzielona na dwie części – w pierwszym etapie programu fundusze mikroprojektów w poszczególnych euroregionach będą dysponowały $\frac{3}{4}$ kwoty docelowej, a pozostała $\frac{1}{4}$ zostanie przyznana po spełnieniu z góry określonych warunków, co zostanie sprawdzone pod koniec 2018 roku. Warunki te odzwierciedlają m.in. wymóg poszerzenia grona wnioskodawców aplikujących o dofinansowanie z Funduszu Mikroprojektów oraz wprowadzenia tzw. zasady partnera wiodącego, która do tej pory była obowiązkowa tylko w dużych indywidualnych projektach oraz dla euroregionów na poziomie całego Funduszu Mikroprojektów. Jeżeli euroregion w ustalonym terminie nie spełni określonych warunków, nie otrzyma pozostałej kwoty alokacji, która zostanie wykorzystana na standardowe projekty poza Funduszem Mikroprojektów.

Zakres tematyczny i limity finansowe mikroprojektów

Fundusz Mikroprojektów skupia się na projektach o małym zakresie, tzw. mikroprojektach o charakterze zarówno nieinwestycyjnym, jak i inwestycyjnym. W nowym programie mikroprojekty mogą być finansowane ze środków osi priorytetowych 2, 3 i 4 (patrz tabela struktury programu), przy czym właściwy euroregion jako Zarządzający FM określi, czy korzysta ze wszystkich osi priorytetowych i w jakim stopniu. Wartość dofinansowania z EFRR wynosi od 2 000 euro do 20 000 euro w przypadku mikroprojektów wchodzących w zakres tematyczny osi priorytetowych 3 i 4 lub do 30 000 euro w przypadku mikroprojektów w ramach osi priorytetowej 2. W przypadku mikroprojektów z partnerem wiodącym maksymalna wartość dofinansowania będzie podwójna. Całkowity budżet mikroprojektu nie może przekroczyć dwukrotności maksymalnej wartości dofinansowania.

Zasada partnera wiodącego w mikroprojektach

Nowością jest zasada partnera wiodącego w mikroprojektach (do tej pory stosowano ją tylko w Funduszu Mikroprojektów w Euroregionie Śląsk Cieszyński). Polega ona na złożeniu jednego wspólnego wniosku o dofinansowanie na mikroprojekt w imieniu obu partnerów, lub w imieniu wszystkich, jeśli jest ich więcej, przy czym wniosek składa partner wiodący, którego wybrali obaj/wszyscy partnerzy mikroprojektu. W wypadku zatwierdzenia mikroprojektu partner wiodący

Przedstawiciele wszystkich sześciu polsko-czeskich euroregionów regularnie spotykają się na spotkaniach poświęconych przygotowaniu nowego Funduszu Mikroprojektów. Głównym punktem obrad, które miały miejsce w kwietniu 2015 roku w Prudniku, była kwestia oceny wniosków projektowych składanych w Funduszu Mikroprojektów.

cy zawiera z danym Zarządzającym FM umowę o finansowaniu mikroprojektu, przejmując tym samym odpowiedzialność za realizację mikroprojektu jako całości. Dofinansowanie jest refundowane partnerowi wiodącemu, który następnie odpowiednią część dofinansowania przekazuje swojemu partnerowi/swoim partnerom.

Typy mikroprojektów

Ze względu na wprowadzenie zasady partnera wiodącego także w mikroprojektach w ramach Funduszu Mikroprojektów będą obecnie funkcjonować poniższe 3 typy projektów:

- 1) wspólny (= z partnerem wiodącym) – o dofinansowanie wnioskuje partner wiodący w imieniu obu/wszystkich partnerów projektu
- 2) partnerski (= do tej pory nazywany „wspólnym”) – o dofinansowanie wnioskuje każdy z partnerów odrębnie
- 3) samodzielnie realizowany – o dofinansowanie wnioskuje tylko jeden z partnerów.

Składanie i zatwierdzanie mikroprojektów

Swoj wniosek o dofinansowanie mikroprojektu wnioskodawca będzie składał w Funduszu Mikroprojektów właściwym dla swojej siedziby. Wnioski będą składane w ramach naborów ogłaszanych przez poszczególnych Zarządzających FM. Po przeprowadzeniu kontroli i oceny wnioski będzie zatwierdzał bilateralny polsko-czeski Euroregionalny Komitet Sterujący powołany dla każdego Funduszu Mikroprojektów.

Fundusz Mikroprojektów w Euroregionie Silesia

Zakres tematyczny Funduszu Mikroprojektów 2014–2020 w Euroregionie Silesia oraz alokację na mikroprojekty przedstawiono w poniższej tabeli:

Oś priorytetowa	Nazwa osi priorytetowej	Alokacja w %		Alokacja w EUR
2.	Rozwój potencjału przyrodniczego i kulturowego na rzecz wspierania zatrudnienia	30 %	CZ	674 160
			PL	1 168 485
3.	Edukacja i kwalifikacje	5 %	CZ	112 360
			PL	194 748
4.	Współpraca instytucji i społeczności	65 %	CZ	1 460 680
			PL	2 531 718
Razem		100 %		6 142 151

Zasięg terytorialny Funduszu Mikroprojektów w Euroregionie Silesia nie ulega zmianie, czyli nadal będzie on przeznaczony dla wnioskodawców z terenu powiatów raciborskiego, wodzisławskiego, głubczyckiego i rybnickiego oraz miast Rybnik i Żory po stronie polskiej oraz powiatów Opava, Ostrava i Nový Jičín po stronie czeskiej.

Przewiduje się, że ogłoszenie Funduszu Mikroprojektów w Euroregionie Silesia nastąpi w styczniu 2016 roku.

70. rocznica zakończenia II wojny światowej

W opinii historyków, Opawa była po 2. wojnie światowej najbardziej zniszczonym miastem współczesnej Republiki Czeskiej.

W tym roku mija dokładnie 70 lat od zakończenia II wojny światowej. Odbywają się specjalne uroczystości o randze międzynarodowej (choć, jak obserwujemy, nie bez przeszkód), mające przypominać o tragicznych wydarzeniach sprzed 70 lat, a jednocześnie podkreślać wartość pokoju.

Druga wojna światowa, zwłaszcza jej ostatnie miesiące, w szczególny sposób dotknęła obszar pogranicza śląsko-morawskiego, a więc obszar dzisiejszego Euroregionu Silesia. Choć tak naprawdę tutejsza ludność już w 1938 r. doświadczyła na własnej skórze negatywnych skutków „wielkiej historii”, kiedy to po układzie monachijskim Kraj Huczyński oraz Opawa i tzw. Kraj Sudecki zostały przyłączone do Niemiec, a jego obywatele, chcąc czy nie chcąc, stali się obywatelami III Rzeszy. Po rozpoczęciu przez Niemcy 1 września 1939 r. wojny z Polską, a zwłaszcza po zaatakowaniu Związku Radzieckiego, mieszkańcy ziemi głubczyckiej, rybnickiej, raciborskiej i huczyńskiej już w bezpośredni sposób zaczęli odczuwać trudy prowadzonej przez Hitlera wojny. Jednym z największych dramatów była konieczność służby wojskowej mężczyzn, czyli powołanie do Wehrmachtu i udział w wojnie na wszystkich praktycznie frontach (świata).

Kiedy w styczniu 1945 r. Armia Czerwona rozpoczęła znaną z Wisły potężną ofensywę mającą na celu zajęcie Berlina, stało się oczywiste, że kwestią czasu jest także zdobycie Śląska i północnych Moraw. Pierwsze tereny dzisiejszego Euroregionu Silesia zostały zajęte przez Rosjan pod koniec stycznia 1945 r. W następnych tygodniach wojska I Frontu Ukraińskiego posuwały się najpierw w kierunku zachodnim, a potem południowym, by od tej strony zająć obszar powiatu głubczyckiego, raciborskiego i wodzisławskiego, a następnie Opawę, ziemię huczyńską i Ostrawę. 24 marca, po tygodniowej walce, zdobyte zostały Głubczyce. 26 marca – Rybnik i Wodzisław Śląski. To drugie miasto zostało w wyniku działań wojennych zniszczone w 80 %. W takim samym stopniu zniszczone zostały Żory. 31 marca Rosjanie bez większych walk zajęli Racibórz. Zdobyte miasto ograbili i podpalili tak, że jego straty materialne sięgały 85 %. Na początku kwietnia rozpoczęła się kolejna faza operacji morawsko-ostrowskiej, mającej na celu ostateczne zdobycie Ostrawy i Opawy. W dniach 22-24 kwietnia toczyły się ciężkie walki o Opawę, która także w dużej części została zniszczona. W opinii historyków, Opawa była po 2. wojnie światowej najbardziej zniszczonym miastem współczesnej Republiki Czeskiej.

Kolejne, trzydniowe walki toczono o Hrabyně. A dopiero w pierwszych dniach maja 1945 roku zdobyta została Ostrawa.

8 maja 1945 roku – dzień zakończenia II wojny światowej był dla mieszkańców dniem ulgi, choć zapewne nie dniem radości. Ulga, bo wreszcie nieszczęście, jakim jest wojna, się skończyło. Ale czas, w którym teraz przyszło żyć, nie wyglądał ani radośnie ani beztrudnie. Po opanowaniu miast i wsi przez Armię Czerwoną przez jakiś czas jedyną władzą byli rosyjscy komendanci. Dopiero później tworzyła się administracja cywilna. Na terenach należących do Czechosłowacji wcześniej, na obszarze przypadłym Polsce – później. Ze zmianą administracji przyszedł problem obywatelstwa. Formalnie mieszkańcy okolic Opawy, Fulneku, Kraju Huczyńskiego, powiatu raciborskiego, itd. byli obywatelami niemieckimi. Wraz z nadejściem nowej władzy powstał problem, czy są i czy mogą stać się obywatelami odpowiednio Czechosłowacji lub Polski. Dla mieszkających od pokoleń na swojej rodzinnej ziemi mieszkańców była to już kolejna w ciągu 30 lat wymuszona konieczność zmiany obywatelstwa. A za każdym razem wiązało się to z szczykami i utrudnieniami. W efekcie dla wielu zakończyło się to dramatyczną koniecznością opuszczenia na zawsze swoich rodzinnych stron.

Wielką tragedią dla mieszkańców Górnego Śląska były aresztowania, które na masową skalę, po przejściu frontu, przeprowadzali na zajmowanym obszarze. Szacuje się, że na całym Śląsku aresztowano, a następnie wywieziono do obozów pracy do Związku Sowieckiego kilkadziesiąt tysięcy ludzi, głównie mężczyzn. Na opisywanym terenie dotyczyło to przede wszystkim gmin leżących na prawym brzegu Odry, ale do Rosji trafiali także mieszkańcy Kraju Huczyńskiego.

Katastrofalna była sytuacja społeczno-gospodarcza. Mieszkańcy pozbawieni zostali środków do życia. Pracować nie było gdzie – brak przemysłu, handlu. Nie było obiegu pieniężnego – „stare”, niemieckie pieniądze straciły ważność, „nowych” nie było jak zarobić i zdobyć. Także w rolnictwie warunki były fatalne. Brak było wszelkiego inwentarza żywego. Dotkliwy brak zwierząt pociągowych praktycznie uniemożliwiał zbiór lichych ozimin (bo wiosną pola nie były obrabiane). Ludziom zabrał w oczy głód.

II wojna światowa była najtragiczniejszym wydarzeniem XX wieku. Kilkadziesiąt milionów żołnierzy straciło życie bądź zostało rannych. Jeszcze więcej ludzi zginęło w wyniku bombardowań i działań wojennych. Straty materialne były nie do naprawienia. Dla śląsko-morawskiego pogranicza, obszaru dzisiejszego Euroregionu Silesia, był to także bardzo tragiczny czas. Dramat wojny był udziałem mężczyzn wcielanych do armii, a także pozostałych w swoich domach kobiet i dzieci. Zniszczone domy, zrujnowane gospodarstwa i inne okropności, jakich doznawali zwykli ludzie, były niewyobrażalne. Po raz ostatni takich skutków wojny mieszkańcy opisywanego obszaru doświadczyli w połowie XVII wieku, podczas wojny trzydziestoletniej.

Każda obchodzona rocznica tragicznych wydarzeń, w tym także ta siedemdziesiąta zakończenia ostatniej wojny, ma być swoistym memento, zwłaszcza dla najmłodszych pokoleń. Ma być przypomnieniem tragicznego losu, jaki „ludzie ludziom zgotowali”, ale ma być też zachętą do takich postaw i takiego działania, by tego typu tragedie już nigdy się nie powtórzyły. Niniejszym zapraszamy więc na ciekawe wystawy odbywające się z okazji tej rocznicy w różnych miejscach Euroregionu Silesia (patrz tylna okładka biuletynu).

Odra – rzeka, która łączy

Euroregion Silesia powstał jako związek dwóch stowarzyszeń – polskiego *Stowarzyszenia Gmin Dorzecza Górnej Odry i Regionalnego Stowarzyszenia ds. Czesko-Polskiej Współpracy „Śląsk Opawski”*, dziś *Euroregion Silesia - CZ*. Nie jest przypadkiem, że w nazwie polskiej części Euroregionu znajduje się nazwa rzeki Odry.

Odra – jedna z dwóch głównych rzek polskich – rozpoczyna swój bieg w Górach Oderskich w Republice Czeskiej, na wys. 632 m n.p.m. w okolicach miasta Odry (także członka Euroregionu Silesia). Jej łączna długość to 854 km, z tego w granicach Czech 112 km, a w granicach Polski 742 km. Na obszarze Euroregionu Silesia Odra ma ok. 158 km, co daje prawie 1/5 całej jej długości. Ciekawostką jest też mało znany fakt, iż na odcinku ok. 8 km Odra stanowi granicę państwową pomiędzy Polską a Republiką Czeską.

Odra pod Raciborzem już od średniowiecza była wykorzystywana gospodarczo, głównie jako środek transportu (spławiano nią m.in. drewno) oraz miejsce połowu ryb. Pod koniec XIX w. połowy ryb zanikały, zwiększała się zaś żegluga. Barki pływały od Bogumina i Ostrawy przez Racibórz do Koźła i dalej do zachodniej Europy. Odra była także wykorzystywana rekreacyjnie. Już pod koniec XIX w. funkcjonowało w Raciborzu towarzystwo wioślarskie, które w następnych latach odnosiło znaczące sukcesy sportowe. Rozwijało się kajakarstwo, a statki parowe kursowały regularnie na linii Racibórz–Koźle. Jeszcze krótko po II wojnie światowej próbowano, choć nieskutecznie, reaktywować wioślarstwo, a sekcje kajakowe ostatecznie zakończyły swoją aktywność w latach 60. XX wieku. Można powiedzieć, że od tego czasu Odra „umarła”.

Początek XXI wieku to powolne, ale jednak odradzanie się rekreacji i turystyki związanej z Odrą. Jedną z pierwszych i do dziś największych imprez na Odrze jest organizowane corocznie „Pływadło”, czyli spływ nietypowymi obiektami pływającymi od Raciborza do Koźła. Po kilku latach „Pływadło” rozrosło się, „wydłużając” swój bieg o spływy kajakowe od Bogumina, a nawet Ostrawy.

Dostrzegając rosnące zainteresowanie turystycznym wykorzystaniem Odry, a także chcąc zachęcić większą liczbę mieszkańców do uprawiania wodniackiej turystyki, do działań zaczęły

Jedną z największych imprez na Odrze jest organizowane corocznie „Pływadło”

włączać się nadodrzańskie gminy. Jedną z pierwszych była gmina Krzyżanowice, która w latach 2008–2009, wspólnie z miastem Bogumin i Stowarzyszeniem „Posejdon” z Wierzniowic (Věřňovice) zrealizowała projekt pn. „Czerwiec miesiącem przyjaźni na spływie Odry i Olzy”. W ramach projektu opracowano dokumentację projektową budowy pięciu przystani kajakowych na Odrze i Olzie. Wydano także przewodnik dla wodniaków z dokładną mapką Olzy i Odry na odcinkach granicznych. A co najważniejsze, poprzez zakupienie kajaków z wyposażeniem i uruchomienie wypożyczalni tego sprzętu, zainicjowano stałe i regularne spływy kajakowe na Odrze i Olzie. Od tego czasu chętni do spływu kajakowego mogą wypożyczyć sprzęt wodniacki w sekcji kajakowej „Meander” w Zabełkowie lub u strażaków ochotników w Starym Boguminie.

W ramach Funduszu mikroprojektów zostało zrealizowanych kilka projektów mających na celu dalszy rozwój okołoturystyczny rzeki Odry

Kolejne zrealizowane przedsięwzięcie związane z rozwojem turystyki wodnej na Odrze to projekt Krzyżanowic i Bogumina pn. „Rzeki dzielą, rzeki łączą – budowa przystani kajakowych na Odrze i Olzie”, tym razem realizowany z Programu Operacyjnego Współpracy Transgranicznej Republika Czeska – Polska 2007–2013. W ramach tego projektu zostało wybudowanych pięć przystani dla wodniaków. Po czeskiej stronie są to przystanie kajakowe na lewym brzegu Olzy w Wierzniowicach oraz na prawym brzegu Odry w Pudlovie (część miasta Bogumina) i w Starym Boguminie. Polska część projektu dotyczyła budowy dwóch przystani – na lewym brzegu Odry w Zabełkowie i Krzyżanowicach. Kontynuacją tych działań była budowa przystani kajakowej w Raciborzu przy Zamku Piastowskim. W międzyczasie we współpracy miasta Raciborza z Boguminem i miastem Kędzierzyn-Koźle powstał jeszcze jeden projekt pt. „II Polsko-Czeski Kajakowy Maraton Odrzański”, który zakładał organizację dwudniowego spływu kajakowego.

W ostatnim naborze Funduszu Mikroprojektów Euroregionu Silesia zatwierdzone zostały kolejne przedsięwzięcia mające na celu dalszy rozwój okołoturystyczny rzeki Odry. Należą do nich dwa projekty złożone przez gminę Kuźnia Raciborska: „Odra

Graniczne Meandry Odry - europejski fenomen natury

– rzeka, która łączy” i „Dokumentacja budowy przystani szansą na rozwój turystyki wodnej na pograniczu polsko-czeskim” oraz jeden projekt raciborskiego magistratu – „Odra miejscem kajakowych przygód dla całej rodziny”. W ramach tego ostatniego zorganizowane zostały cztery niezależne imprezy kajakowe: sprint na trasie od przystani kajakowej w Raciborzu do kładki na Odrze, slalom, pętla wokół Raciborza, czyli opłynięcie miasta rzeką Odrą oraz kanałem Ulga, a także transgraniczny spływ kajakowy z Bogumina do Raciborza.

Dodatkowym atutem Odry na pograniczu polsko-czeskim jest europejski fenomen natury, jakim są Graniczne Meandry Odry. Ten jeden z ostatnich w Polsce i Czechach odcinków, na którym naturalne procesy korytowótwe rzeki sprzyjają występowaniu cennych i rzadkich gatunków zwierząt i roślin, zachował się na Odrze między mostem Chałupki–Bogumina a ujściem Olzy. Nawiasem mówiąc, brak regulacji rzeki na tym odcinku był głównie spowodowany powstaniem tu w 1742 r. prusko-austriackiej granicy. Choć mocarstwa te już dawno nie istnieją, granica międzypaństwowa w tym miejscu pozostała. Graniczne Meandry Odry po stronie polskiej są od 2004 r. obszarem chronionego krajobrazu, a po czeskiej stanowią pomnik przyrody. Dzięki staraniom organizacji WWF ten liczący łącznie prawie 300 ha obszar został zgłoszony do europejskiego programu NATURA 2000. Dla rozwoju samej rzeki, sporządzono projekt o nazwie „Przestrzeń dla rzeki”, który realizowany jest od 2005 r. i ma na celu pogodzić przebieg procesów rzecznych z potrzebą ochrony przeciwpowodziowej, ochrony dróg i mostów, budynków, a także zabezpieczenie przed erozją dla ochrony takich obiektów. W roku 2006 oddano do użytku turystom ścieżkę edukacyjną wzdłuż meandrów Odry. Ścieżkę tę można przejść pieszo albo przejechać rowerem. Promocją tego cennego przyrodniczo obszaru zajmują się też lokalne samorządy. W 2009 r. Krzyżanowice i Bogumina wydały w ramach Funduszu Mikroprojektów piękny album o meandrach, a w tym roku, staraniem Fundacji Kreatywny Śląsk powstał film przyrodniczy „Graniczne meandry Odry”. Film ten można obejrzeć w serwisie YouTube.

Jednak najbardziej atrakcyjne są meandry widziane od strony rzeki. Dziś już każdy zainteresowany może bez większych

problemów przepłynąć ten obszar, albo samodzielnie, albo uczestnicząc w jednej z wielu imprez wodniackich organizowanych na tym odcinku Odry czy to przez lokalne samorządy czy przez inne stowarzyszenia. Nie musi nawet posiadać własnego kajaka, gdyż jak już wspomniano, może skorzystać z wypożyczalni sprzętu wodniackiego funkcjonujących w Zabełkowie, a po czeskiej stronie granicy w Starym Boguminiu.

Coraz bardziej powszechne turystyczno-rekreacyjne wykorzystanie Odry wpisuje się też doskonale w Strategię Euroregionu Silesia, gdzie wśród zadań do realizacji wymienia się m.in. „zwiększenie wykorzystania rzeki Odry i jej dopływów do celów rekreacyjnych”, „wsparcie zwiększenia atrakcyjności obszarów wodnych na terytorium Euroregionu Silesia”, „stworzenie ekspozycji poświęconej rzece Odrze” czy „wydanie publikacji «Szlak rzeki Odry»”. Niektóre z tych działań są już realizowane. Należy do nich na przykład „Forum Odrzańskie”, które odbyło się w maju br. w Chałupkach. Ta inicjatywa *Stowarzyszenia dla Rozwoju Województwa Morawsko-Śląskiego* (Sdružení pro rozvoj Moravskoslezského kraje) realizowana wspólnie z polskim partnerem (*Stowarzyszeniem na Rzecz Rozwoju Żeglugi Śródlądowej i Dróg Wodnych Rada Kapitanów Żeglugi Śródlądowej*) ma być czesko-polską platformą na rzecz uzeglownienia Odry na odcinku Kędzierzyn-Koźle – Racibórz – Ostrawa – Mošov.

Od zarania dziejów ludzkość osiedlała się nad rzekami. Rzeki umożliwiały rozwój ekonomiczny, urbanistyczny i kulturowy wielu miast, w tym także Raciborza, Bogumina, Ostrawy. Przez wieki Odra nadawała tym miastom tożsamość i współdecydowała o ich historii. Bardzo często była też przyczyną kataklizmów i nieszczęść, kiedy to swoimi gwałtownymi wylewaniami, niszczyła mienie i ludzkie życie. Dzisiaj jednak coraz lepsza umiejętność współżycia z rzeką może znowu spowodować, że będzie ona miejscem wspomagającym zrównoważony rozwój leżących nad nią obszarów. Budowany na Odrze Zbiornik Racibórz Dolny i już istniejący polder Buków powinny skutecznie ograniczyć możliwość wystąpienia katastrofalnej powodzi, takiej jak chociażby w 1997 r., a wykorzystywana turystycznie i rekreacyjnie, a może nawet w przyszłości gospodarczo, Odra będzie symbolem tej części Śląska, symbolem całego Euroregionu Silesia.

Rzeka Odra – symbol Euroregionu Silesia

Lato pełne kultury w Euroregionie Silesia

czerwiec 2015 – Międzynarodowy Konkurs Interpretacji Muzycznej i Festiwal Beethovenův Hradec

Międzynarodowy Konkurs Interpretacji Muzycznej i Festiwal Beethovenův Hradec należą do najważniejszych wydarzeń kulturalnych organizowanych na terenie Euroregionu Silesia. W dniach 25–28 czerwca 2015 roku w Wielkiej Sali Czerwonego Pałacu w czeskim Grodźcu nad Morawicą odbędzie się już 53. edycja tego konkursu, skierowanego do studentów klasy altówki z całego świata. Dnia 25 czerwca w ramach uroczystego koncertu inauguracyjnego, zaliczanego do cyklu abonamentowych koncertów miasta Opawy, wystąpią Korngold Quartet oraz członkowie międzynarodowego jury. Pięknych wrażeń dostarczy miłośnikom muzyki poważnej także wieczorny koncert laureatów, 28 czerwca zamykający imprezę, nagrywany przez Czeskie Radio. Między tymi dwoma koncertami, w dniach 26–28 czerwca będą trwały koncerty konkursowe, otwarte także dla publiczności. Dla zwiedzających przygotowano występy kilkudziesięciu młodych uczestników z całego świata.

<http://beethovenuv-hradec.eu.pn>

53. edycja Międzynarodowego Konkursu Interpretacji Muzycznej i Festiwalu Beethovenův Hradec odbędzie się tradycyjnie w salach Czerwonego Pałacu w Grodźcu nad Morawicą (patrz zdjęcie na stronie tytułowej biuletynu).

czerwiec 2015 Festiwal Budišovské letnice

36. edycja niezwykle bogatego festiwalu kulturalno-muzycznego, regularnie organizowanego w Budišovie nad Budišovkou odbędzie się w dniach 19–20 czerwca 2015 roku. Na festiwal składają się przepiękne koncerty, prezentujące różne gatunki muzyki: od utworów z elementami ludowymi przez rock po muzykę akustyczną.

www.budisovskeletnice.cz

czerwiec 2015 Dni Raciborza

Dni Raciborza to cykliczna impreza o charakterze rozrywkowym. W tym roku Dni Raciborza odbędą się na Placu Długosza.

Jako główny wykonawca 20 czerwca wystąpi zespół Dżem. Nie zabraknie oczywiście Jarmarku św. Marceliego oraz Pływadeł.

www.raciborz.pl

lipiec 2015 – Międzynarodowy Festiwal Muzyczny Colours of Ostrava

Ten międzynarodowy wielogatunkowy festiwal muzyczny odbywa się co roku w Ostrawie, od 2012 roku na terenie poprzemysłowego kompleksu Dolní Vítkovice. Oprócz muzyki festiwal oferuje także bogaty program towarzyszący, obejmujący warsztaty, panele dyskusyjne oraz pokazy filmowe i teatralne. Tegoroczna edycja odbędzie się w dniach 16–19 lipca.

www.colours.cz

lipiec 2015 Reggae Festival

Reggae Festival to największy darmowy reggae festiwal w Polsce, organizowany już od 12 lat. Odbywa się on w Parku Miejskim w Wodzisławiu Śląskim. Termin tegorocznego festiwalu przypada na dni 24 i 25 lipca. Tradycją festiwalu jest koncert zespołu Tabu, którego i w tym roku nie zabraknie.

www.nmz.pl

sierpień 2015 odpust w Krawarzu (Kravařský odpust)

To największe kilkudniowe święto odpustowe o przeszło stuletniej tradycji odbywa się w czeskim Krawarzu zawsze w sierpniu, w tym roku w dniach 21–24 sierpnia. Zwiedzających zachęca świetnymi koncertami, licznymi atrakcjami odpustowymi, pokazem sztucznych ogni oraz wyśmienitą lokalną i regionalną kuchnią.

www.kravare.cz/turista/kravarsky-odpust

sierpień 2015 Festiwal „Magia Rocka“

Magia Rocka to największy festiwal rockowy w naszym regionie. W piątek 28 sierpnia br. miłośnicy mocnego brzmienia zbiorą się jak co roku na placu obok budynku urzędu gminy w Lyskach przy ul. Dworcowej. W tym roku będzie to już trzynasta edycja festiwalu. Nie zabraknie także zlotu motocyklistów, którzy co roku uatrakcyjniają imprezę.

www.lyski.pl

wrzesień 2015 Festiwal Bezručova Opava

Festiwal Bezručova Opava należy do najstarszych festiwali kulturalnych w Republice Czeskiej. Jego program obejmuje wszystkie gatunki sztuki – literaturę, sztuki plastyczne, teatr, film i muzykę. Każdego roku festiwal ma swój temat przewodni. Tegoroczna edycja, już 58., odbędzie się w dniach 7–30 września 2015 roku pod hasłem „Prawda zwycięży! (Czasami przetrzezi)“.

www.opava-city.cz/bezrucovaopava

Zapraszamy do teatru

Na terenie czeskiej części Euroregionu Silesia znajduje się kilka znaczących scen teatralnych, a ich oferta z pewnością zainteresuje miłośników sztuki teatralnej z obu stron granicy. Największy z nich to **Teatr Narodowy Morawsko-Śląski w Ostrawie** (www.ndm.cz). To jedyny teatr na Morawach i Śląsku mający cztery zespoły artystyczne – operę, teatr dramatyczny, balet i operetkę/musical, które grają regularnie na dwóch stałych scenach: w Teatrze im. Antonína Dvořáka i Teatrze im. Jiřího Myrona. Co roku teatr wystawia niemal pięćset spektakli. We wrześniu 2015 roku Teatr Narodowy Morawsko-Śląski rozpocznie już 97. sezon, w ramach którego przygotowywanych jest 14 premier, między innymi także legendarny musical „Jesus Christ Superstar“. Logo nadchodzącego sezonu teatralnego 2015/2016 w Teatrze Narodowym Morawsko-Śląskim jest kostka domino z dwójką i czwórką, symbolizująca dwa duże budynki teatrów i cztery zespoły.

Na temat logo – kostki domino – dyrektor teatru Jiří Nekvasil powiedział:

„Domino to gra o wielu możliwościach, kombinacjach, powiązaniach i zależnościach. Gra dla czystej radości z gry, gra z napięciem, nieoczekiwanymi możliwościami, kombinacjami, niespo-

dziankami. Gra może pokazać także drogę, poprzez grę możemy iść ku poznaniu. I taki jest i ma być przecież teatr“.

Do najstarszych scen teatralnych w Republice Czeskiej należy **Teatr Śląski w Opawie** (www.divadlo-opava.cz). Kamień węgielny Teatru Krajowego w Opawie, budynku obecnego Teatru Śląskiego, położono ponad 210 lat temu – 1 maja 1804 roku. Obecnie Teatr Śląski ma dwa zespoły – dramatyczny i operowy, jednak oferta programowa jest o wiele bogatsza. Oprócz teatru dramatycznego, opery i operetki teatr oferuje spektakle baletowe i musicalowe oraz koncerty. W maju bieżącego roku teatr dołączył do obchodów 70-lecia zakończenia drugiej wojny światowej uroczystym koncertem Requiem Mozarta, które jest jedną z najpiękniejszych mszy za zmarłych w historii muzyki. Również w nowym sezonie 2015/2016 teatr przygotował dla swoich widzów koncerty oraz 9 premier różnych gatunków muzycznych, m.in. jednej z najpopularniejszych oper – Carmen Georga Bizeta.

Teatr Beskidzki Nový Jičín (www.beskydskedivadlo.cz) to ważna instytucja kultury w mieście, szczytująca się ponad stuletnią tradycją. Repertuar teatru jest bardzo bogaty i różnorodny: od oper i operetek po eksperymentalne projekty teatralne. Specjalną ofertę przygotowano także dla szkół.

Teatr Śląski w Opawie należy do najstarszych scen teatralnych w Republice Czeskiej. Kamień węgielny Teatru Krajowego w Opawie, budynku dzisiejszego Teatru Śląskiego, położono ponad 210 lat temu – 1 maja 1804 roku.

Teatr im. Antonína Dvořáka w Ostrawie jest jedną z dwóch scen teatralnych, które należą do Teatru Narodowego Morawsko-Śląskiego. Drugą sceną jest Teatr im. Jiřího Myrona.

Nowe gminy członkowskie Euroregionu Silesia

W 1998 roku, kiedy powstawał Euroregion Silesia, jego bazę członkowską stanowiły tylko 2 czeskie miasta i 7 polskich gmin i miast. W ciągu ponad 16 lat liczba członków znacznie się zwiększyła, a w tym roku pojawiły się kolejne gminy. Oprócz 5 organizacji o statusie członków stowarzyszonych bazę członkowską stanowią dziś 57 czeskich miast i gmin oraz 22 polskich o łącznej liczbie mieszkańców prawie 800 tysięcy. Dziś przedstawiamy naszych nowych czterech członków.

Gmina Gaszowice (PL)

Ośrodek Kultury „Zameczek” w Czernicy.

Gmina Gaszowice jest gminą wiejską położoną w województwie śląskim, w powiecie rybnickim. Powstała w roku 1973. Według danych z dnia 31.12.2013r. gminę zamieszkiwało 9180 osób. W skład gminy wchodzi 5 sołectw: Gaszowice, Szczerbice, Piece, Czernica i Łuków Śląski. Na jej terenie mieszczą się 2 przedszkola, 3 szkoły podstawowe oraz gimnazjum. Dzięki dobrej lokalizacji, z gminy można dojechać bez problemu do Rybnika, Rydułtów i Raciborza. Na obszarze gminy znajdują się liczne tereny leśne, które są częścią kompleksu sąsiadującego z Zalewem Rybnickim. Ponadto Gmina Gaszowice leży w kotlinie raciborsko – oświęcimskiej, 8 kilometrów na zachód od Rybnika w otulinie Parku Krajobrazowego Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich. Gmina Gaszowice może pochwalić się wieloma miejscami, które warto odwiedzić. Jednym z nich jest widoczny na zdjęciu Zameczek w Czernicy. Powstał on prawdopodobnie w XIX wieku. Jest najokazalszym obiektem dawnej architektury w Czernicy. Aktualnie mieści się w nim Ośrodek Kultury.

Opracowano na podstawie: www.gaszowice.pl,
www.zameczekczernica.pl

Gmina Větrkovice (CZ)

Gmina Větrkovice, położona na terenie powiatu Opawa, leży po obu stronach historycznej morawsko-śląskiej granicy – większa część miejscowości leży na Śląsku, mniejsza o nazwie Nové Vrbno na Morawach. Větrkovice zaliczają się do niewielu historycznych miejscowości, które posiadają zachowany własny akt założycielski (r. 1298). Obecnie liczy 750 mieszkańców. Na terenie miejscowości znajdują się przedszkole i szkoła podstawowa. W gminie działa wiele aktywnych organizacji, które w trakcie roku przygotowują różnego typu działania. Do znanych tradycyjnych imprez należą „Větrkovská traktoriáda” (zawody na chałupniczo wyprodukowanych ciągnikach) czy „Konec masopustu” (zakończenie karnawału), organizowany przez miejscową ochotniczą straż pożarną. Od 2005 roku gmina współpracuje ze słowacką gminą partnerską Turčianské Kľačany.

Dominantą gminy Větrkovice jest kościół pw. Wniebowzięcia NMP z XIX wieku.

Opracowano na podstawie: www.vetrkovice.cz

Gmina Nędza (PL)

Lasy otaczające stawy rybne położone w południowej części gminy, stanowią rezerwat przyrody Łęczczok, jeden z najpiękniejszych polskich rezerwatów leśno-stawowych.

Foto: Tomasz Szczansny

Gmina Nędza jest gminą wiejską położoną w województwie śląskim, w powiecie raciborskim. Gmina zajmuje obszar 5 714 hektarów, co plasuje ją wśród średnich gmin (pod względem wielkości) województwa śląskiego. Według danych z dnia 31.12.2013r. gminę zamieszkiwało 7059 osób. Na gminę składają się następujące sołectwa: Nędza, Zawada Książęca, Babice, Górki Śląskie, Ciechowice, Szymocice oraz Łęg. Ze wszystkich gmin wiejskich powiatu raciborskiego gmina Nędza wyróżnia się najwyższym stopniem lesistości i jednocześnie najniższym procentem użytków rolnych. Wszystkie lasy gminy mieszczą się w granicach Parku Krajobrazowego Cysterskie Kompozycje Rud Wielkich. Lasy otaczające stawy rybne położone w południowej części gminy, stanowią rezerwat przyrody Łęczczok, jeden z najpiękniejszych polskich rezerwatów leśno-stawowych. Ponieważ prawie połowę powierzchni gminy stanowią lasy, gmina zasłużyła sobie na miano najczystszej ekologicznie gminy w całym województwie śląskim.

Opracowano na podstawie: www.nedza.pl

Gmina Jezdkovice (CZ)

Kaplica w Jezdkovicach

Gmina Jezdkovice, podobnie jak Větrkovice, leży w obrębie powiatu Opawa i rozciąga się zarówno na terenie Śląska, jak i na terenie tzw. morawskich enklaw na Śląsku. Gmina powstała w 1250 roku. W latach 1618-1619 zbudowano tu renesansowy pałac, w którym dziś mieści się urząd gminy, świetlica młodzieżowa i biblioteka. Budynek pałacu otoczony jest parkiem, na którego terenie organizowane są imprezy kulturalne. To także miejsce spędzania wolnego czasu. Do 1993 roku Jezdkovice należały do gminy Stěbořice. Dziś to samodzielna gmina licząca dwustu mieszkańców.

Opracowano na podstawie: www.jezdkovice.cz

Mały euroregionalny quiz

Co wiesz o Euroregionie Silesia lub programach współpracy transgranicznej? Jak dobrze rozumiesz język czeski? Weź udział w naszym małym euroregionalnym quizie, aby to sprawdzić!

- Na wszystkich przygranicznych terenach Polski i Republiki Czeskiej działają euroregiony. Ile ich jest w Polsce, a ile w RCz?**
  - 16 w Polsce i 13 w Czechach
  - 15 w Polsce i 15 w Czechach
  - 20 w Polsce i 11 w Czechach
- Euroregion Silesia należy w Europie do stosunkowo młodych oraz stosunkowo małych euroregionów. Kiedy został założony i ilu mieszkańców liczy jego baza członkowska?**
  - Euroregion Silesia założono we wrześniu 1998 roku, a jego baza członkowska liczy obecnie 788 tysięcy mieszkańców
  - Euroregion Silesia założono we wrześniu 2003 roku, a jego baza członkowska liczy obecnie 1 milion mieszkańców
  - Euroregion Silesia założono we wrześniu 2008 roku, a jego baza członkowska liczy obecnie 650 tysięcy mieszkańców
- W których miastach mają siedziby sekretariaty Euroregionu Silesia?**
  - Ostrava i Racibórz
  - Opava i Racibórz
  - Opava i Wodzisław Śląski
- Wspólnym symbolem Euroregionu Silesia jest jedna z najważniejszych rzek w Europie Środkowej. Która to rzeka?**
  - Morawa
  - Opawa
  - Odra
- Euroregion Silesia może się pochwalić kilkoma NAJ. Tak można określić m.in. Muzeum Śląskie w Opawie, które jest w skali ogólnokrajowej:**
  - największe
  - najstarsze
  - najnowocześniejsze
- Z Funduszu Mikroprojektów w Euroregionie Silesia w ramach Programu Operacyjnego Współpracy Transgranicznej RCz-RP 2007–2013 zatwierdzono do finansowania:**
  - 305 projektów polskich i czeskich wnioskodawców
  - 505 projektów polskich i czeskich wnioskodawców
  - 705 projektów polskich i czeskich wnioskodawców
- Program czesko-polskiej współpracy transgranicznej na okres 2014–2020 nosi nazwę:**
  - Program Operacyjny Współpracy Transgranicznej RCz-RP 2014–2020
  - Program Współpracy Transgranicznej RCz-RP 2014–2020
  - INTERREG V-A RCz – Polska
- Alokacja na mikroprojekty w ramach Funduszu Mikroprojektów w Euroregionie Silesia na okres 2014–2020 wynosi:**
  - 6,1 miliona euro
  - 3,5 miliona euro
  - 7,4 miliona euro
- Co oznacza, gdy w języku czeskim powiemy o czymś, że to „španělská vesnice“ (hiszpańska wioska)?**
  - że to ciekawe
  - że to niezrozumiałe
  - że to proste
- Co w języku polskim oznacza czeski wyraz „skartovačka“?**
  - rzutnik
  - klawiaturę
  - niszczarkę

OCENA:

10 (i więcej) poprawnych odpowiedzi:

Gratulujemy! Od razu możesz się ubiegać o pracę w sekretariacie Euroregionu Silesia (choć na razie tylko jako wolontariusz)! Euroregion z pewnością znasz, o programach czesko-polskiej współpracy transgranicznej też coś wiesz, a z językiem czeskim z pewnością nie będzie kłopotu. A jeżeli dodatkowo znasz nasz biuletyn, jesteś naszym człowiekiem!

9–5 poprawnych odpowiedzi:

To też w miarę dobry wynik, ale do pracy w sekretariacie Euroregionu Silesia to na razie za mało. Zalecamy częstsze sięganie po nasz biuletyn, odwiedzanie naszych stron internetowych, a przede wszystkim wizytę w jednym z naszych sekretariatów. Serdecznie zapraszamy!

Mniej niż 5 poprawnych odpowiedzi:

Za taki wynik naprawdę nie należą się pochwały! Twoja wizyta w jednym z naszych sekretariatów jest konieczna, a nasz biuletyn powinien stać się obowiązkową lekturą. Ale nie musisz się martwić, pomożemy Ci zdobyć wiedzę na ten temat.

Wystawy w Euroregionie Silesia

z okazji 70. rocznicy zakończenia drugiej wojny światowej

TROPPAU 1945. OPAWA W ROKU ZERO Obecni dům Opava, 25. 04. – 28. 06. 2015

Po zaciętych walkach 23 kwietnia 1945 roku Armia Czerwona wyzwoliła Opawę. Do opustoszałego, spalonego miasta stopniowo wracali ludzie, którzy musieli je w pośpiechu opuścić. Zaczynała się rozkręcać spirala różnych powiązanych z sobą wydarzeń, powrót do normalnego życia był niemożliwy – domy, mieszkania i większość infrastruktury zostały zniszczone, w mieście nie działało zaopatrzenie, ludzie byli podzieleni, a w pobliskiej okolicy wciąż toczyły się walki z wycofującą się armią niemiecką. Wystawa pn. „Troppau 1945. Opawa w roku zero” („Troppau 1945. Opava v roce nula”) przedstawia traumatyczne doświadczenia z końca drugiej wojny światowej, której skutki całkowicie zmieniły oblicze miasta i strukturę jego mieszkańców. Poszukuje odpowiedzi na wiele pytań – Co

działo się w Opawie i w jej okolicy przed nadejściem frontu, jak wyglądały walki o miasto i jakie skutki wymusiły przełomowe wydarzenia 1945 roku. W nazwie wystawy celowo umieszczono odniesienia do motywu początku i końca, podobnie jak do skomplikowanych relacji czesko-niemieckich.

*(tekst przejęto z oferty programowej
Opawskiej Organizacji Kultury)*

CZAS WOJNY, CZAS POKOJU

Narodowy Pomnik Pamięci
II Wojny Światowej w Hrabyni, 2. 04. – 30. 11. 2015

Jak kształtowały się stosunki w poszczególnych częściach Śląska w okresie międzywojennym i podczas wojny? Jak skomplikowane były problemy narodowościowe i terytorialne okupowanego Śląska i ziemi ostrawskiej? A jakie ważne postaci z naszego regionu uczestniczyły w wyzwaniu śląskich terenów? Odpowiedź na te i wiele innych pytań można znaleźć na nowej wystawie w Narodowym Pomniku Pamięci II Wojny Światowej.

„Czas wojny, czas pokoju” („Čas války, čas míru”) – wystawa otwierająca sezon wystaw w Narodowym Pomniku Pamięci II Wojny Światowej przybliża sytuację na Śląsku i ziemi ostrawskiej w latach okupacji nazistowskiej. Wśród zaprezentowanych tematów znajduje się działalność grup oporu w rejonie Śląska i ziemi ostrawskiej, również tych mniej znanych nielegalnych organizacji. Ukazane są skutki nalotów na okupowane tereny w ostatnich latach wojny, m.in. na przykładzie znanego bombardowania Morawskiej Ostrawy 29 sierpnia 1944 roku. Wyjątkowe eksponaty: zdjęcia, dokumenty, broń i mundury przybliżą zwiedzającym bogatą historię wojskową.

„Czas wojny, czas pokoju” to pierwsza część cyklu wystaw pn. „Niespokojny wiek” („Neklidné století”), którego kontynuacją we wrześniu będzie wystawa poświęcona działalności armii czechosłowackiej i czeskiej w XX wieku.

*(tekst przejęto z artykułu prasowego
Muzeum Śląskiego w Opawie)*

Zveme Vás na výstavu

MUSEUM SILESIAE
SLEZSKÉ ZEMSKÉ MUZEUM
200 LET MUZEJNICTVÍ
1814-2014

Čas války, čas míru

Slezsko a Ostravsko 1938–1945
2. 4. 2015 – 30. 11. 2015

Národní památník II. světové války, Hrabyně 192 · www.szm.cz
· otevřeno: duben – říjen denně 9 – 17 hod., listopad čt – ne 9 – 16 hod. · vstupné: základní 60,- Kč, zlevněné 30,- Kč, rodinné 130,- Kč

Slezské
zemské
muzeum